

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 31. marca 1941

Cena posamezni številki din 1.50

„Na prekretnici“

Pod tem naslovom je objavila včerajšnja »Politika« članek dr. Rajka Gjeranovića, ki označuje vzroke 27. marca takole:

Prepad med narodom in oblastjo je zamajal temelje naše države.

Na hrvatski strani je bila vpostavljena popolna skladnost naroda in režima s sporazumom z dne 26. avgusta 1939.

Na srbski strani pa je prepad ostal in postajal vedno globlji. In to z vsemi znaki družbe v propadanju. Kvarjenje značajev, kupovanje duš, favoriziranje strankarskih izdajalcev, kult prilizovalcev, korupcija! Svetli in vztrajni značaji so se slikali kot smešne figure, kot nesposobni ljudje za življenje in politiko. Na oblast so se sistematično privajali razni neodgovorni elementi, brez vsake zveze z družbo in narodom.

Preziralo se je temeljno pravilo vladanja. Samo ljudje zaupanja širokih množic ljudstva morejo biti posredniki med ljudstvom in oblastjo, morejo biti regulatorji njih vzajemne harmonije, mira in reda v deželi. Samo po pravih narodnih strankah se ureja vse mišljenje in usmerja v nekoliko glavnih kanalov, ki dajejo obliko in tok državni politiki.

Ce tega ni, je država v kaosu in anarhiji, vlada pa brez zveze z ljudstvom brez moralne in pravne avtoritete tako na zunaj kot na znotraj. Takšna vlada nima osnovnega elementa upravljanja — zaupanja države. Izpostavljena je vsem izkušnjam od znotraj in od zunaj. Da se more ohraniti, se more zateči k brutalni sili, in to proti elitni državi, ki nikdar ne ukloni tilnika. Skozi to bolno stanje se politična kriza pretvarja v krizo morale in družbe. Najboljši — so preganjani in tlačeni, najslabši — pa favorizirani.

To bolešno stanje je ogrožalo temelje naše zajednice, a tudi sam akt sporazuma z dne 26. avgusta 1939, ki je nujno predpostavljala in zahteval sodelovanje dveh enakih činiteljev. Tega pa ni bilo. Na eni strani so bili nesporni predstavitelji hrvatskega naroda, na drugi, na srbski strani pa politično neodgovorni elementi. Takšna neenakost je ogrožala tako hrvatske ko srbske interese, ker partner na srbski strani ni bil odgovorni zastopnik srbskega naroda.

Takšna situacija je bila brezkončno otežkočena z zunanje političnim položajem.

Ostavki šefa samostojne demokratske stranke g. dr. Srdjana Budisavljevića 20. t. m. ko tudi predsednika zemljoradniške stranke g. dr. Čubrilovića sta bili alarm za uzbuno in signal velikanske nevarnosti, v kateri je bila država. V tem trenutku ni bilo v vladi niti enega političnega predstavnika Srbov.

Lahkota, s katero je izveden 27. marec, je zgodovinski dokaz o slabosti vsiljene vlade na srbski strani. Narodno navdušenje pa, s katerim so bili pozdravljeni pravi zastopniki srbskega naroda, je prekašalo navdušenje v l. 1912. in 1918.

Narod je spregovoril in izrekel svojo razsodbo. Ta je modra, pravična, a tudi blaga in plemenita. Tako se tudi spodobi za zrel narod, ki se zaveda svoje sile in svojega dostojanstva, a tudi brezpomembnosti dosedanjih vsiljenih predstavnikov. Primer in vzorec za zgodovino!

Sporazum z dne 26. avgusta 1939 dobiva šele sedaj svoj popolni pomen. Sedaj ga je ratificiral srbski narod. Definitivni temelji Jugoslavije so bili položeni 27. marca. Jugoslavija je sedaj

cementirana, pripravljena na vse skupne radosti in izkušnje.

Vlada, v kateri so odgovorni zastopniki srbskega in hrvatskega naroda uživa nesporno avtoriteto in zaupanje vse države.

Samo takšna vlada more voditi državo skozi vse viharje od zunaj.

Dobrohotno inozemstvo pa more in sme imeti polno zaupanje samo v takšno vlado.

Svečana prisega Nj. Vel. kralja Petra II.

V petek dopoldne je Nj. Vel. kralj na Dedinju slovesno prisegel na ustavo. Ko je kralj vstopil v dvorano, so ga člani vlade pozdravili z vzklikom: Živio kralj! Obred prisege je opravil Nj. Svetost patriarh Gavriilo. Po odpeti cerkveni molitvi je kralj položil po ustavi predpisano prisego:

»Jaz, Peter II. prisegam pred vsemogočnim Bogom, ko stopam na prestol kraljevine Jugoslavije in prevzamam kraljevsko oblast, da bom čuval nad vse edinstvo naroda, neodvisnost države ter celoto državne oblasti, da bom po zakonu in ustavi vladal in v vsem stremljenju imel vedno pred očmi blagor naroda. Tako mi Bog pomagaj! Amen!«

Vsi navzočni so nato radostno zaklicali: Živio kralj Peter II.!

Nato je poželel patriarh kralju srečno vladanje v čast dinastije in blagor naroda.

Iz Dedinj se je odpeljal kralj Peter II. v Beograd, v saborno cerkev. Velikanske množice ljudstva so kralja navdušeno pozdravljale, da je bila vsa njegova vožnja skozi Beograd en sam triumf.

Pred saborno cerkvijo je kralj Peter II. v uniformi letalskega armijskega generala pregledal najprej častno četo, nato pa odšel v cerkev, kjer so bili zbrani že vsi člani vlade, diplomatski zbor, generaliteta in drugi odličniki.

Za kraljem so stali člani vlade, na desni strani generaliteta, na levi pa diplomatski zbor, med njimi tudi nemški poslanik v. Heeren in italijanski poslanik Mammelli, britanski in ameriški poslanik ter vsi drugi akreditirani poslaniki.

Patriarh Gavriilo je nato opravil molitve za dolgo življenje kralja

in njegovo srečno vladanje. Nato je imel miselno globok in patriotično prevzet govor. Iz njegovega govora navajamo naslednje visoko pomembne besede: »Poznali ste globoko narodno zavest in pogodili ste pravo voljo vsega našega naroda, ko ste z včerajšnjim velikim dejanjem izvršili veliko potezo, ki jo bo naša zgodovina slavila...«

Kraljevsko oblast ste prevzeli v težkem trenutku, ko so povsod okoli nas črni oblaki. Toda jugoslovansko nebo je čisto in jasno ter sije v svobodi in miru...«

Danes upira 16 milijonov Jugoslovancev v ljubeznivo in upi oči v Vaše Veličanstvo... Cim težji so dnevi, tem bolj goreča je njih ljubezen, tem večja njih zvestoba... Vsi brez izjeme so pripravljani, da na povelje Vašega Veličanstva gredo v ogenj in smrt... Njihov ideal sta čast in svoboda, njihovo načelo pa svoje čuvati in braniti, tuje pa spoštovati. V njih sreih je globoko zapisana težka oporoka Vašega očeta, nesmrtnega kralja mučenika Aleksandra I. Zedinitelja: Čuvajte Jugoslavijo!

Ko je patriarh zaključil svoj govor je po vsej cerkvi zadonel en sam klic: Živio kralj!

Istočasno ko v saborni cerkvi je bila svečana služba božja tudi v katoliški cerkvi, ki jo je daroval nadškof dr. Ujčić. Službe božje so se udeležili med drugimi odličniki ministri: dr. Kulovec, dr. Šutej, dr. Smoljan, dr. Torbar in dr. Krek.

Vdanostna brzojavka Zbornice za TI.

Trgovinsko-industrijska zbornica v Ljubljani je poslala v petek zjutraj sledeči brzojavki:

»Njegovemu Veličanstvu Kralju Petru II. Beograd.

Ko prevzema Vaše Veličanstvo kraljevsko oblast in krmilo naše ljubljene domovine Jugoslavije v svoje roke, prosi Trgovinsko-industrijska zbornica Vaše Veličanstvo, da sprejmete izraze globoke vdanosti in neomajene zvestobe gospodarskih krogov Slovenije Vašemu kraljevskemu domu in naši slavni in hrabri narodni dinastiji Karadjordjevičev. Bog živi Vaše Veličanstvo, Bog živi Vaš presvetli kraljevski dom!

Predsednik zbornice Karl Čeč.

Zbornica je nadalje poslala naslednjo brzojavko:

»Gospodinu armijskom djeneralu Dušanu T. Simoviću predsedniku kraljevske vlade

Trgovinsko-industrijska zbornica pošilja Vam in kraljevski vladi v imenu gospodarskih krogov Slovenije vdane pozdrave z željo, da bodo Vaše delo in napore kronani z uspehom, da se ohrani slobodna in neokrnjena Kraljevina Jugoslavija pod žezlom slavne narodne dinastije Karadjordjevičev. Predsednik zbornice Karl Čeč.

Vdanostna brzojavka Zveze trg. združenj

Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II. Beograd.

Slovensko trgovstvo navdušeno pozdravlja Vaš prevzem kraljevske oblasti in Vam izraža svojo neomajno zvestobo.

Živelo Njegovo Veličanstvo kralj Peter II!

Živela svobodna Jugoslavija!

Zveza trgovskih združenj dravske banovine Ljubljana.

Dnevne tržne cene so odločilne

Podjetja morajo imeti možnost, da obnove svoje zaloge

Ponovno smo že v svojem listu opozorili, da mora biti konec ne le vse trgovine, temveč tudi vse industrijske delavnosti, če bi smeli podjetniki in trgovci zaračunati ceno blaga le na podlagi nabavne cene prodanega blaga, ne pa po dejanski vrednosti blaga, oz. po tisti ceni, ki jo morajo danes plačati, da se morejo prodane količine blaga zopet obnoviti. Če to stališče ne bi obveljalo, potem se morajo nujno izprazniti vse zaloge in nastati mora še večje pomanjkanje blaga, kar mora nujno povzročiti še večji dvig cen. Kalkulacija po dnevni tržni ceni je fundamentalna zahteva legalne trgovine in industrije in zato se mora ta zahteva tako dolgo ponavljati, dokler ne bo izvedena v polnem obsegu.

Ni to zahteva, ki bi jo postav-

ljali samo slovenski gospodarski krogi, temveč vsi gospodarski krogi v državi zahtevajo isto in drugače tudi biti ne more. V podkrepitev solidarnosti vseh gospodarskih krogov v državi v tej zahtevi, navajamo članek, ki ga je v svoji zadnji številki objavil »Jugoslav. Gvozdjar« in ki se glasi:

Stalen dvig proizvajalnih stroškov, povzročenih zaradi podražitev surovin, pomožnega materiala, mezd in režije, državnih davščin, t. j. davkov, taks, dajatev itd., podražitev železniške tarife, vse to zahteva tudi zvišanje prodajnih cen. Te pa morejo doseči proizvajalci šele takrat, ko vložijo oblastem vsa dokazila o potrebi zvišanja cen ter je zato proizvajalec navadno prisiljen prodati znaten del svojih proizvodov pred prejemom oblastnega dovoljenja o

zvišanju cen, t. j. v lastno izgubo.

Posledica tega je zmanjšanje finančne sile posameznih podjetij, kar bi moglo biti za marsikatero podjetje usodno.

Pri sedanjem načinu določevanja prodajnih cen ne morejo podjetja z izkupičkom za prodano blago nadoknaditi svojih zalog, kar more imeti v doglednem času katastrofalne posledice. Substanca za proizvodnjo se ne more v polni meri obnoviti, kar mora brezpogojno privedi do propadanja podjetij.

Činjenica je, da morajo imeti podjetja v svojih skladiščih neko minimalno zalogo surovin in pomožnega materiala, če si hočejo zagotoviti nemoteno proizvodnjo. Samo stalna proizvodnja pa omogoča pravilno gospodarstvo ter je

Kaj prinaša današnja

Številka:

Ne nasedajte tuji propagandi!

Dolg Italije je narasel na skoraj 90 milijonov din

Čvrsti tečaji na borzi

Cena lesa v Švici

Japonsko gospodarstvo na Kitajskem

hkrati pogoj za stalno zaposlitev delavcev.

Za stalno in redno proizvodnjo so torej potrebne ustrezajoče zaloge surovin in pomožnega materiala, stalno število delavcev ter tudi primerne zaloge gotovih izdelkov, zlasti v onih tvornicah, ki izdelujejo množestvene predmete. Upoštevati se mora tudi to, da je danes nabava surovin mnogo bolj počasna ko pred enim letom. Teda je bilo treba čakati na blago 4 do 6 tednov, sedaj pa je treba čakati tudi 18 mesecev. Zato pa tudi danes ne zadostuje, če bi imele tvornice enako velike zaloge ko nekdanj. Iz tega sledi, da se mora predelovalnim tvornicam omogočiti ohranitev proizvodne substance s čim hitrejšim dovoljevanjem kalkulacije prodajnih cen na podlagi dnevnih tržnih cen. Da so dnevne tržne cene edino pravilne, dokazuje primer Nemčije, ki je gotovo gospodarsko najbolje organizirana država. Nemško gospodarsko ministrstvo je že odredilo, da veljajo vse nove določene cene tudi za stare zaloge.

Pri velikem številu izdelkov, ki jih izdelujejo posamezne tvornice je popolnoma nemogoče kalkulirati z različnimi cenami, ker bi bile te kalkulacije nepravilne. Če se hočejo preprečiti izgube, se sme kalkulirati samo na podlagi dnevnih cen.

Nadalje pa je treba upoštevati tudi to, da bodo v hipu normalizacije razmer in ustavitve vojne, cene vsega blaga začele hitro padati ter bo zato imela predelovalna industrija velike izgube, ki jih ne bi mogla prenesti, če bi že sedaj preprečeno izgubljala na sub-

stanci.

O vsem tem je obširno pisalo tudi strokovno časopisje in vse to časopisje naglašja, da se more ohraniti ljudsko premoženje samo na podlagi dnevnih tržnih cen.

Če oblasti tega stališča ne bi ho-

tele osvojiti, potem se mora računati zaradi zmanjšanja substance, zalog surovin, pomožnega materiala in izdelkov z naslednjimi posledicami:

1. zmanjšanje proizvodnje,
2. odpust delavcev ter povečanje brezposelnosti,
3. znaten dvig proizvajalnih stroškov,
4. pomanjkanje blaga na trgu, ker se bo proizvodnja omejila oziroma onemogočila,
5. nazadovanje davčnih donosov,
6. popoln polom gospodarskih podjetij, oz. vse industrije.

Gospodarske organizacije morajo zato od oblasti nenehoma zahtevati, da se absolutno spoštuje načelo določevanja cen na podlagi dnevnih tržnih cen, ker se more samo na ta način ohraniti substanca proizvodnje.

Kar smo tu omenili glede industrije, velja v polnem obsegu tudi za trgovino in dostikrat še v prav posebnj meri.

Trgovinska pogajanja z Madžarsko so se začela

V Beograd je prišla 27. marca madžarska gospodarska delegacija z g. dr. Nicklom na čelu, da začne trgovinska pogajanja zaradi nekaterih posebno nujnih vprašanj. Prvi sestanek z delegacijo je bil v našem zunanjem ministruvstvu v petek 28. t. m.

Dolg Italije narasel na 89,4 milijona din

Izkaz o stanju naših kliringov z dne 22. t. m. kaže večje spremembe, kakor je razvidno iz naslednjih številke s stanjem naših kliringov dne 15. in 22. marca (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	22. 3.	15. 3.
Bolgarska din	2,39	2,01
Franc. kol. fr. fr.	1,00	0,94
Nizozemska din	7,84	7,18
Norveška din	0,47	0,47
Finska din	2,37	2,37
Italija din	89,44	24,29
Turčija din	0,29	—
Pasivni kliringi:		
Madžarska din	99,16	97,48
Poljska din	18,57	18,57
Romunija din	3,19	3,19
Slovaška Ks	23,95	24,27
Češko-Moravska Kč	88,86	81,27
Turčija din	—	0,47
Nemčija RM	64,68	66,42
Belgija din	1,65	2,11
Danska (zbir.) din	2,54	2,44
Danska (likvid.) din	2,74	2,74
Francija fr. fr.	0,41	0,48

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani

so imele dne 28. marca 1941. svoj redni občni zbor. Vodil ga je predsednik družbenega upravnega sveta g. Ivan Jelačin. V namenu dati izraza spontanemu čustvom iskrenega patriotizma je bilo na njegov predlog soglasno sklenjeno brzojavno sporočiti neomejeno vdanost in zvestobo Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II.

Iz podanih poročil posnemamo, da se je v družbenih tovarnah izdelalo v letu 1940. 1238 vagonov raznovrstnih papirjev, 791 vagonov celuloze in 379 vagonov lesovine. Proti prejšnjemu letu je tedaj proizvodnja papirja porasla za 22%, proizvodnja celuloze za 18%, proizvodnja lesovine pa za 59%. Povišek proizvodnih stroškov zbog zvišanja cen obratnega materiala, zlasti lesa in izdatnega zvišanja mezd, je morala družba prevzeti pretežno v svoje breme, ker ji zato pristojna oblastva od junija 1940. dalje niso odobrila nikakega zvišanja prodajnih cen. Čisti dobiček poslovnega leta 1940. znaša s prenosom iz lanskega leta vred 4,5 milijonov dinarjev proti 2,7 milijonom dinarjev v prejšnjem letu, kar je predvsem posledica povečane prodaje, zvišane proizvodnje in tehničnih prihrankov. Na družbine delnice se bo izplačevala počenši od 1. aprila 1940. pri Ljubljanski kreditni banki 8% dividenda brez vsakega odbitka. Občni zbor je nadalje soglasno sklenil pooblastiti upravni svet, da more prenesti, kadar koli smatra to za potrebno, družbin sedež iz Ljubljane v Beograd in izvesti s tem v zvezi potrebno izpremembo družbenih pravil.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 26. marca objavlja: Ukaz o otvoritvi gen. konzulata kr. Jugoslavije v Temišvaru — Uredbo, s katero se razveljavlja uredba o zavarovanju drž. prometnega osebja kr. Jugoslavije za bolezni, porod, pogreb in nezgode — Naredbo o kontroli izvoza jajc — Naredbo o naknadni registraciji uvoznikov parafina, tehničnih maščob rastlinskega in živalskega izvora, kopre, kolofonije in voska — Navodilo o izplačevanju nagrade honorarnih uslužbencev in

Japonsko gospodarstvo na Kitajskem

»Neue Zürcher Zeitung« z dne 19. marca je objavila naslednji zelo zanimiv dopis iz Šangaja.

Ze več kot tri leta imajo Japonci prej gospodarsko najbolj razvite pokrajine Kitajske v svoji oblasti. Z velikimi naporji in stroški so skušali gospodarstvo teh pokrajin izkoristiti in s tem Japonsko gospodarsko razbremeniti. Rezultat je zelo skromen. Obratovanje zaplenjenih kitajskih gospodarskih objektov se je izkazalo zelo malo rentabilno. Nove kapitalne naložbe se mnogo slabše izplačajo kot v Japonski sami. V uvoznih trgih zasedene Kitajske ni mogla Japonska zaradi pomanjkanja blaga doseči nikakega napredka ter je morala celo lastne dobave še bolj omejiti. Od izvoznih predmetov Kitajske more Japonska dobivati v večji meri samo premog. V celoti nudi zasedena Kitajska glede tržišč, nabavnih virov in kapitalnih naložb pod japonskim pritiskom mnogo manj, kakor pa je pred vojno prostovoljno sama nudila Japonski.

Ko so Japonci zasedli Kitajsko, je bilo zasebno velegospodarstvo na Japonskem politično še toliko vplivno, da si je izsililo od japonske oborožene sile delitev gospodarskega plena na Kitajskem. Armada naj bi razpolagala s prometnimi napravami, naravnimi zakladi, težko industrijo, vodnimi, električnimi in plinskimi napravami, medtem ko naj bi predelovalne industrije ter trgovina Kitajske pripadle kot plen japonskemu zasebnemu gospodarstvu. Danes pa izvršujejo japonski vojaški krogi vse gospodarske panoge v zasedeni Kitajski. Japonski zasebni kapital je opustil vsako upanje, da bi si v novo zasedenih pokrajinah zopet pridobil v stari domovini izgubljeno svobodo iniciative. Bistvena razlika med sedanjim stanjem in prvotnimi japonskimi načrti je nastala tudi zaradi upiranja skoraj vseh kitajskih odločujočih gospodarskih krogov, da bi sodelovali z Japonci. Kitajci v zasedenem ozemlju sklepajo kvečjemu provizorične trenutne kupčije, nova kitajska gospodarska iniciativa in kitajski kapital pa ostajata trdovratno izven japonskega območja.

Vrh piramide oficijoznega japonskega gospodarskega aparata v zasedeni Kitajski tvori »Asia Development Office v Tokiu«, ki ga vodi neki aktivni generalni poročnik. Ta urad ima pozicijo ministristva. Njegova glavna naloga je izkoriščanje Kitajske za uresničenje avtarkije japonskega vojnega gospodarstva. V Kitajski ima urad dve podružnici, ki se označujeta kot zvezna urada. Urad v Pekingju vodi general, urad v Nankingju pa kontraadmiral. Oba zvezna urada sta pravi središči japonskega načrtnega gospodarstva in urejanja v zasedeni Kitajski. Ta urada vodita obe poluradni japonski »razvojni družbi« za severno in srednjo Kitajsko, ta urada urejata trgovino, predelovalno industrijo, valutni sistem ter finance senčnih vlad v zasedeni Kitajski.

Obe »razvojni družbi« sta se ustanovili na podlagi japonskega posebnega zakona v Tokiu ter do-

dnevničarjev ministruvstva za prehrano in oskrbo, poklicanih na vojaške vaje — Podaljšavo veljavnosti tarife avtorskih nagrad za dramske, dramsko-glasbene, kinematografske, pantomimične in podobne prireditve za l. 1941. — Podaljšavo veljavnosti tarife avtorskih nagrad za glasbene prireditve za l. 1941. — Dopolnitev določbe o postavitvi prevoza drv pod kontrolo — Spremembo pravilnika o bolničnih pristojbinah za zdravljenje v banovinskih bolnišnicah in bolničnih ambulantah.

bile japonski kapital, ki ga je do polovice vplačala vlada. Gre za holding in družbe za finansiranje, ki so si priskrbele sredstva z izdajo obligacij, katere so v glavnem podpisale japonske državne banke. Obe podjetji kontrolirata okoli 30 družb, ki so razporejene po gospodarskih panogah. Tem so bili izročeni zaplenjeni kitajski rudniki, železni in jekleni zavodi, železnice, avtobusi, ladje, motorna vozila itd. Od Japoncev ustanovljenim navideznim vladam so bili priznani kapitalni deleži, ki baje reprezentirajo vrednost imenovanih gospodarskih objektov, ki pa so bili pri tem tako nizko ocenjeni, da so mogli Japonci povsod ohraniti večino kapitala in vodstvo poslov. Če pa v eni teh družb ima kateri Kitajec vsaj na zunaj važno mesto, so mu ob strani japonski »svetovaleci«, ki so v resnici poveljniki.

Ustvaritev razsežnega aparata teh družb se je utemeljevala s tem, da se nameravajo gospodarski pomožni viri Kitajske širokopotezno izdelati. Dejansko pa ni o tem niti govora. Na Japonskem dobljeni akcijski in obligacijski kapital se je skoraj izključno porabil samo za prometne naprave vojaškega pomena, ki bi jih Japonci itak morali napraviti, če so hoteli nadaljevati vojno na Kitajskem. Nove čisto gospodarske investicije se niso izvršile in nove gospodarske sile se na Kitajskem niso mobilizirale. Japonske družbe se v glavnem omejujejo na to, da prevzeto kitajsko premoženje obratujejo in izkoriščajo. Večji produkcijski dvig se more zaznamovati samo v enem edinem primeru, v premogovni proizvodnji severne Kitajske, a tudi tu samo s sodelovanjem zasebnih japonskih premogovnih koncernov, ki so morali napraviti vojaškim krogom to koncesijo. Sicer pa se japonski zasebni kapital izogiba eksperimentom razvojnih družb.

Večina podružničnih podjetij razvojnih družb izkazuje za preteklo poslovno leto knjižne dobičke, v resnici pa gre le v malo primerih za resnične dobičke. Ti so bili doseženi tam, kjer so mogle firme monopolizirati visoko razvite potrošniške trge. V srednji Kitajski je n. pr. doseglja svitelena korporacija skoraj 50% čistega dobička, ribiška družba, ki je monopolizirala šangajski ribji trg, skoraj 30% res čistega dobička. V večini drugih primerov pa gre za knjižne manevre, zlasti za nezadostnimi odpisi in plačili.

Mnoge predelovalne industrije v zasedeni Kitajski so ostale v rokah japonskih zasebnih tvrdk. Brez izjeme nimajo nobenega veselja na tem plenu. Japonski vojaški krogi neprestano pobirajo samovoljne kontribucije celo takrat, kadar so od japonskih zasebnih interesentov že prejeli zahtevane odpravnine. Poslovanje teh podjetij vojaštvo silno strogo ureja kakor ureja tudi celotno japonsko predvojno industrijo na Kitajskem. Vojski določajo cene nabavljenih domačih surovin in pogonskih sredstev ter določajo tržne kontingente za izdelano blago. Rentabilnost in prosto gibanje japonske industrijske delavnosti na Kitajskem se omejujejo tudi s tem, ker se mora znaten del čistega dobička teh industrij dati na razpolago vojaškim krogom. Poleg vsega pa japonski državni uradi izvajajo v vseh kitajskih pristanišjih zelo strogo devizno kontrolo nad uvoznimi in izvoznimi posli japonskih državljanov tudi v primerih, ko je sicer, kakor v Šangaju, vsak oproščen takšne kontrole. Vse to je privedlo do tega, da nima japonska industrija nobenega interesa za kapitalne investicije v zasedeni Kitajski in da so

se nehale podobne manipulacije, kakor preložitve težišča japonskih predilnic iz Osake v Šangaj.

Razen tujske naselbine v Šangaju in Tiencinu so uvozniki trgi zasedene Kitajske za v Japonski izdelane potrošniške predmete strogo regulirani. Sicer ima Japonska daleč presegajoč delež pri oskrbi teh trgov s tujimi izdelki, toda obseg uvoza v notranost Kitajske je tako zelo nazadoval, da je sedanji japonski uvoz po količini manjši kakor pred vojno. Gospodarska politika japonske vlade omejuje v znaku rastočega pomanjkanja blaga v Japonski ter zaradi duševne pičlosti devizni izvoz v Kitajsko sistematično. Poleg tega so začeli japonski vojaške ljudje na Kitajskem v zadnjem polletju pleniti valutne dobičke, ki so nastali iz tečajne razlike pri japonskem izvozu na Kitajsko. Ti diferencialni dobički so bili precej veliki, ker je Tokio jeno vrednostil oficijalno na skoraj 25 ameriških centov, dočim je njena vrednost na Kitajskem samo 9 centov.

A tudi znatno zmanjšani japonski uvoz zaostaja po vrednosti še močno za uvozom iz zasedene Kitajske na Japonsko. Oskrba Japonske s kitajskimi predmeti je dosegla samo v eni panogi znaten napredek: Kitajska pošilja sedaj mesečno okoli 400.000 ton premoga na Japonsko proti 250.000 tonam pred enim letom. Ta premog krije skoraj dve tretjini japonskih potreb. Nekaj manj ko polovica tega premoga prihaja iz japoniziranih premogovnikov na Kitajskem, ostanek pa iz britanskih Kajlan-premogovnikov, še vedno največjega in najbolje vodenega premogovnega podjetja na Kitajskem. Premogovni izvoz dosega 60% vrednosti vsega izvoza iz zasedene Kitajske na Japonsko. Poleg tega so poslali Japonci iz Kitajske navzlic pičlim zalogam na Kitajskem domov okoli 300.000 ton riža, kar je ena petina japonske letne potrebe. Okoli 200.000 ton železnih rud, ki jih je bilo poslanih na Japonsko, krije komaj 10%, uvoz 3800 ton kitajskega bombaža komaj 1 odstotek japonske potrebe. Izvoz drugih predmetov je še neznatnejši.

Velikopotezni gospodarski načrti za zasedeno Kitajsko, ki so se pred tremi leti oznanjali, so danes pozabljeni. Njih izvedba se ni niti resno pričela. Maloštevilni načrti, ki so se skušali uresničiti, so se večkrat menjali, omejevali in končno opustili. Vlada v Tokiu se omejuje na to, da ji je Kitajska samo teritorialno razširjenje japonske moči. Japonski vojaški krogi smatrajo Kitajsko kot svojo izključno domeno. Gledajo le na to, da se utrdi vlada vojaštva in tudi proti vsem drugim japonskim skupinam, zato se ni čuditi, da je vojaška kontrola ubila tako kitajsko kot tudi japonsko gospodarsko iniciativo.

Za Japonsko ni niti najmanjšega upanja, da bi gospodarstvo zasedene Kitajske kaj več prispevalo za vzdrževanje vojne. Nasprotno naraščajo finančne potrebe za vojno na Kitajskem neprestano. Vendar pa je pozicija armade in mornarice v Tokiu tako močna, da mora vlada v Tokiu vse zahtevne vojske in mornarice brez ugovora izpolniti in jima prepustiti svobodne roke na Kitajskem.

Politične vesti

Iz Berlina poroča »Politika«, da izjavljajo v nemških uradnih krogih, da dosedanja poročila o dogodkih v Jugoslaviji še ne dajo zadosti jasne slike in da je treba počakati na nove vesti. Večina vseh tolmačenj se je nanašala na prvo izjavo predsednika vlade gen. Dušana Simovića.

Italijanski listi pišejo, da ima sprememba v Jugoslaviji predvsem notranje političen pomen, ker je sedaj dobil srbski narod zopet svoje mesto v vladi. Prejšnja vlada ni imela med srbskim narodom nobene zaslombe. »Corriere della Sera« poroča iz Beograda, da hoče nova vlada ohraniti dobre odnose s vsemi sosednimi državami.

Znani turški poslanec Urul je imel govor, da bi sedanji turški položaj najbolje označil kot željo Turčije, da ne bi prišlo do vojne. Vendar pa mora takoj pripomniti, da Turčija nikakor ne želi miru za vsako ceno. Ni nevarnosti na svetu, ki bi mogla pripraviti Turčijo do tega, da bi se odrekla svoji neodvisnosti in svobodi.

Japonski zun. minister Macuoka se je vpisal v zlato knjigo Berlina. V razgovoru z dostojanstveniki je izjavil svoje izredno zadovoljstvo nad lepim sprejemom v Berlinu. Vse njemu izkazane časti veljajo japonskemu narodu in japonski državi. Nato je imel četrti razgovor z nemškim zun. ministrom v Ribbentropom. Razgovor je potekel v duhu najbolj tesnega sodelovanja na podlagi berlinskega trojnega pakta. Popoldne je sprejel zun. ministra Macuoko maršal Goering. Nato je Macuoka odpotoval v Rim, kjer mu pripravljajo najslovesnejši sprejem.

Japonski zun. minister Macuoka bo v sredo obiskal papeža Pija XII. Min. predsednik Churchill je odložil svoj govor, ki bi ga moral imeti v nedeljo 30. marca.

Angleška admiraliteta sporoča, da je prišlo v Jonskem morju do pomorske bitke med angleškim in italijanskim vojnim brodom. Po angleških vesteh so bile italijanska oklopna »Littorio« ter dve križarki poškodovane. Pri teh vojnih operacijah so sodelovale tudi grške ladje ter angleška letala. Admiraliteta sporoča nadalje, da so angleška izvidniška letala opazila na mestu bitke splave z italijanskimi brodolomci, kar bi dokazovalo, da je bila najmanj ena ladja potopljena.

Poveljstvo britanskega sredozemskega brodoma poroča, da se potirje vest o potopitvi italijanskih križark »Flume«, »Zara« in »Pola« ter rušilcev »Gioberti Vicenzo« in »Mastrales«.

Italijansko poročilo št. 294 poroča, da je v noči od 25. na 26. marec več napadalnih oddelkov italijanske mornarice zaplulo v zaliv Suda na Kreti ter tam napadlo sovražne transportne in vojne ladje. Sovražnik je bila povzročena zelo velika škoda. Ena sovražna ladja je bila potopljena. Ker je bil ves zaliv pokrit s plastjo olja, je v tem dokaz, da je bila potopljena velika cisterna ladja.

Nemci poročajo, da so nemška letala pri Kreti s tremi bombami zadela neko matično ladjo za letala. Italijani pa poročajo, da so njih vojne ladje potopile neko angleško vojno ladjo.

Poveljstvo angleškega letalstva v Grčiji poroča, da so britanska letala izvedla uspešen napad na letališče Lecco pri Brindisiju.

Velika bitka za nadoblast na Atlantiku se vodi z vedno večjo ogorčenostjo. Nemci poročajo zopet o celi vrsti uspešnih napadov nemških letal in podmornic na angleške trgovske ladje. Poročajo tudi, da so potopili voj. transportno ladjo. Da povzročajo te potopitve Anglezem že resne skrbi, se vidi iz izjave mornariškega ministra Alexandra, da potrebuje Anglija ladje in zopet ladje.

Italijani poročajo, da so izpraznili Diredano. S tem je železniška zveza med Addis Abebo in Džibuti-jem pretrgana.

V Abesiniji se nadaljuje britansko prodiranje severno od Hararja. Tudi britanske čete, ki so zavzele Keren, nadaljujejo svoje prodiranje proti Asmari. Pri Kerenu je bilo okoli 40.000 italijanskih vojakov, ne pa 60.000, kakor se je prvotno poročalo. Večini teh vojakov se je posrečilo, da se je umaknila proti Asmari. Ujetih je bilo dosedaj 4000 ital. vojakov. Izgube na obeh straneh so precejšne.

Zavzetje El Agheila na meji Tripolitanije smatrajo francoski krogi v Vichyju kot začetek italijansko-nemške ofenzive proti Cirenaiki. Ofenziva ima namen olajšati položaj italijanskih čet v Abesiniji, ker naj bi prisilila Angleža, da pošljejo čete iz Abesinije v Libijo. Nemška letala prevažajo neprestano nove čete v Tripolitanijo.

London je doživel v soboto že osmo mirno noč. Tudi nemško poročilo od sobote pravi, da se ta dan sovražna letala niso pojavila nad Nemčijo in zasedenim ozemljem.

Francoske obalne baterije v Alžiru so streljale na angleške vojne ladje, ko so te hotele kontrolirati neke tovarne ladje, natovorjene z vojnimi materialom za Nemčijo.

Poslanik francoske vlade v Parizu De Brinon je zanikal, da bi Nemčija zahtevala od francoske vlade v Vichyju oporišča v Afriki.

Denarstvo

Ljubljanska kreditna banka

Dne 28. marca se je vršil 41. redni občni zbor delničarjev Ljubljanske kreditne banke pod predsedstvom Ivana Jelačina. Predsednik se je v svojem nagovoru spomnil velikih zgodovinskih dogodkov zadnjih dni, ko je stopil mladi kralj Nj. Veličanstvo Peter II. na prestol svojih slavni prednikov ter je izrazil iskreno željo vsega zbora za srečno in uspešno vladavino, čemur se je pridružil ves zbor z vzklikom Nj. Veličanstvu kralju Petru II.

Iz poročila, ki ga je podal glavni ravnatelj Krofta, je razvidno, da se je promet v minulem poslovnem letu zopet povečal in je bilančna vsota novega poslovanja narasla za 70%. Zvišanje novih vlog na 260 milij. dinarjev je omogočilo povečanje dobrih novih plasmanov in s tem v zvezi tudi večji donos obrestnih in provizijskih računov. Zboljšan je bil tudi donos konsorcijskih računov in vrednostnih papirjev, tako da je čisti dobiček dosegel dvojno višino prejšnjega leta.

V starem poslovanju je banka do sedaj likvidirala vse vloge do din 25.000.—, izplačala na večje vloge znatne odplačilne kvote in poleg tega nad 44 milij. dinarjev starih vlog, sporazumno z vlagatelji, prenesla na novo poslovanje.

Občni zbor je odobril bilanco zavoda za leto 1940., ki daje sliko vsestranskega napredka in priča o izdatni likvidnosti. Čisti dobiček znaša, po izvršeni dotaciji davčnemu rezervnemu fondu v znesku din 2.000.000.—, s prenosom vred din 2.994.712.—, od katerega zneska je bilo dodeljeno rezervnim sklodom din 1.600.000.—, nadalje odobreno izplačilo 4% dividende na prednostne delnice, dočim se din 994.712.— prenese na novi račun.

Pri volitvah v upravo so bili ponovno izvoljeni vsi izstopajoči dosedanji člani, gg. Vilim Bizjak, dr. Jernej Demšar, Fran Hmelak, Ivan Jelačin in Avgust Jenko, v nadzorstvo pa ponovno dosedanji člani, gg. dr. Alojzij Kunst, Viktor Naglas, Miloš Oset, ing. Dušan Sernee in Mirko Stepič.

Na plenarni seji, ki se je vršila po občnem zboru, je bil ponovno soglasno izvoljen za predsednika banke g. Ivan Jelačin, veletržec iz Ljubljane.

Obtok bankovcev se povečal

Izkaz Narodne banke z dne 22. t. m. navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je povečala za 1,3 na 2.793,5.

Devize izven podloge so narasle za 64,3 na 981,2.

Vsota kovanega denarja se je dvignila za 5,5 na 452,6.

Posojila so se skupno zvišala za 91,8 na 1.989,6, in sicer so menična posojila narasla za 93,5 na 1.918,5, lombardna pa so padla za 1,7 na 71,1.

Vrednostni papirji so izkazani v višini 341,5 (+73,0).

Escent bonov za narodno obrambo se je povečal za 310 na 7.499,0.

Razna aktiva so narasla za 7,5 na 2.283,6.

Obtok bankovcev se je povečal za 58,1 na 14.339,1, **obveznosti na pokaz** pa za 408,5 na 3.476,1.

Obveznosti z rokom so se dvignile za 100,00 na 1.200,0.

Razna pasiva so se zmanjšala za 14,9 na 351,8.

Dejanska vrednost podloge se je povečala za 2,1 na 4.469,6.

Skupno kritje se je zmanjšalo od 25'75% na 25'08%, samo zlato pa od 21'21 na 20'66%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Tečaji ostali čvrsti

Prevzem kraljevske oblasti po Nj. Vel. kralju Petru II. je vplival na beograjsko borzo zelo ugodno ter je bilo zadnji dan v tednu povpraševanje po drž. papirjih izredno živo. Zato so vsi papirji ohranili stare tečaje tako: vojna škoda 477'50, investicijsko 100'—, 4% agrarne 57'—, 7% Blair 100'—, 8% Blair 105'—, Seligman 110'— (a ponudbe sploh ni bilo), 7% stabilizacijsko 98'—; dvignili pa so se tečaji 6% begluških od 85'— na 86'—, 6% gozdnih in dalmatinskih pa od 79'75 na 80'—.

Silen promet v nemških markah

Na ljubljanski borzi je dosegel celotni devizni promet pretekli teden 100'9 milijona din proti 15'3 milijona din v prejšnjem tednu. Na zagrebški borzi je dosegel

devizni promet 202 milij. din, od tega v priv. kliringih 185,8 milijona din.

Na beograjski borzi se je dvignil pretekli teden devizni promet v primeri s prejšnjim za 83'— na 165 milijonov din.

Visoki dvig deviznega prometa je v prvi vrsti posledica velike kupčije z markami, ker se morajo marke po starem tečaju plačati le do 31. marca 1941.

Britanske zlate rezerve v U. S. A.

Zadnji bilten ameriške Federalne rez. banke daje pregled britanskega premoženja v združenih državah Sev. Amerike ter pravi: Zlati in dolarski viri Vel. Britanije USA so zelo pomembni. V začetku vojne so se cenili na 6,4 milijarde dolarjev, po reviziji te cenitve pa se sodijo na 7,1 mili-

jarde dolarjev. Naslednja tabela daje pregled o tem premoženju:

	Vel. Brit.	Kanada	ves skup. v milijonih dolarjev	imp. no
zlate rezerve	2000	215	520	2735
dolarske terjatve	595	355	100	1050
investicije	1080	445	50	1575
investicije v ameriških podjetjih	850	475	5	1330
razno	335	80	10	425
skupno	4860	1570	685	7115

V začetku vojne je razpolagala forej Vel. Britanija v USA s 7,1 milijarde dolarjev. Do konca 1940 je dobila še za obresti in drugo 1,1 milijarde, za prodano blago USA pa še 1,4 milijarde dolarjev.

Trg. minister je dovolil I. hrvatski štedionici v Zagrebu podaljšanje odloga plačil za njene podružnice izven območja banovine Hrvatske. Obrestna mera za stare vloge je 2% bruto.

Jugoslov. zadružna banka, Zagreb-Beograd, se je odpovedala zaščiti in izplačuje vse vloge neomejeno.

Uredba o drž. računovodstvu

VI.

Viški gradbenih del

§ 169. (1) Kot viški gradbenih del se smatrajo ona dela, ki se med izvrševanjem posla izkažejo kot neobhodno potrebna, da se jim je nemogoče izogniti brez škode za dogovorjeni posel in katera se morajo izvršiti v večjih izmerah, kakor pa je bilo predvideno. Viški se morejo pokazati samo pri onih delih, ki so predvidena po količini, po vrsti in po edinstvenih cenah.

(2) Viški gradbenih del ne smejo znašati več kot 20% vrednosti dogovorjene vrste posla, v katerem se pokaže višek. Pristojni naredbodavec, ki je izdal odlok o odstopu posla, more sopogodbenuku s svojim odlokom odobriti do 10% vrednosti pogojene vrste posla, v kateri se višek pokaže. Za odobritev viškov nad ta odstotek do 20% ko tudi v primeru, da vrednost tega odstotka presega 100.000 din, je potrebna soglasnost finančnega ministra po zaslišanju odbora za oceno državnih nabav.

(3) Če viški gradbenih del presegajo 20% od dogovorjene vrednosti vrste posla, jih prouči in ugotovi strokovna komisija izvedencev, sestavljena po § 165. odst. 3. Ta komisija mora istočasno tudi ugotoviti, če in v koliko je kdo kriv, da so postali ti viški potrebni.

(4) Odlok o viških del iz prejšnjega odstavka izda na predlog pristojnega naredbodavca fin. minister po zaslišanju odbora za oceno državnih nabav ter v sporazumu s predsednikom in podpredsednikom min. sveta.

(5) Za krivdo po odst. 3. odgovarjajo projektanti materialno do višine določenege jim honorarja, državni nameščenci pa odgovarjajo še disciplinsko. Denarna kazen po tem odstavku se določi z odlokom po odst. 4. Tožba proti temu odloku ne preprečuje njegovega izvrševanja.

(6) Odobreni viški del se morejo odstopiti tudi sopogodbenuku, kateremu se je odstopil glavni posel, in sicer po veljavnih pogodbinih cenah. V nasprotnem se smatrajo kot nov posel ter se mora v vsem postopati po določbah te uredbe.

(7) Viški del, izvršeni brez predhodnega odobrenja po odst. 2. in 4., se ne priznavajo in se ne plačajo sopogodbenuku glavnega posla.

(8) Naknadna dela se smatrajo kot nov posel in z njimi se mora postopati po določbah te uredbe.

(9) Manj izvršena dela se odbijajo po dogovorjenih cenah.

Plačila v naprej

§ 170. (1) Pristojni naredbodavec se ne more pogoditi, da bo plačal posel vnaprej.

(2) Izjemno od predhodnega odstavka se more pogoditi za plačilo vnaprej po predhodni soglasnosti fin. ministra:

1. s podjetji in zavodi notorične kreditne sposobnosti ko tudi s podjetji, ki delajo za narodno obrambo, v kolikor ne prevzemajo poslov brez plačila v naprej,

2. z denarnimi zavodi, ki opravljajo službo za državna in samoupravna posojila,

3. za zakupe poslopij in zemljišč, v kolikor se to zahteva po pogodbi,

4. z umetniki in znanstveniki za znanstvena in umetniška dela in

5. z obrtniki za nabavo potrebnih surovin v višini dane varščine, a največ do 25% dogovorjene cene.

(3) Način plačevanja v primerih, predvidenih v prejšnjih odstavkih ko tudi način in čas obračuna vnaprej plačanih zneskov se morajo določiti v pogodbi ali pogojih.

§ 171. (1) Sopogodbenuku mora pri prejemu denarja po pogodbi predložiti dokaz, da je plačal državni davek za zadnje preteklo tromesečje oz. predložiti dokaz o dolžnem državnem davku ter dati izjavo, da se strinja, da se z denarjem, ki ga mora dobiti, plača dolžni davek. V nasprotnem primeru se izplačilo ne sme izvršiti. Od tega se izvzemajo izplačila po § 150. ko tudi izplačila za posle, odstopljene samostojnim državnim ustanovam.

(2) Od plačil države sopogodbenuku, ki izvirajo iz sklenjene pogodbe, ima država prvenstveno pravico plačila škode, ki jo je imela zaradi neizvršitve pogodbe po sopogodbenuku. Ostanek služi najprej za kritje terjatev tretjih oseb proti sopogodbenuku za posel, ki je bil predmet pogodbe, kakor izplačila delavskih mezd, delavcev v akordu in plačilo materiala, nato pa tudi ostalih sodno zavarovanih upnikov.

§ 172. Odstopitev pravic in obveznosti iz pogodbe na druge se more izvršiti samo po predhodnem odobrenju pristojnega naredbodavca, ki je izdal odlok o odstopu posla oz. odobritvi pogodbe. Če je bila za izdajo tega odloka potrebna soglasnost po paragrafu 115. odst. 2. ali 3., potem je potrebna ta soglasnost tudi za odstopitev pravic in obveznosti iz pogodbe.

§ 173. (1) V primeru razveljavanja pogodbe zaseže država varščino v svojo korist. Če je zaradi pretrganja pogodbe nastala tudi materialna škoda za državo, služi položena varščina za kritje škode. V primeru, da je škoda manjša od vrednosti varščine, zadrži država ostanek varščine po plačilu škode v svojo korist, če pa je škoda večja, odgovarja za višek škode

sopogodbenuku z vsem svojim premoženjem.

(2) Kot škoda se smatra tudi razlika v ceni, če jo je morala država plačati novemu sopogodbenuku, s katerim je sklenila pogodbo za isti posel.

(3) V primeru pretrganja pogodbe po § 166. se zadrži od sopogodbenuka del varščine sorazmerno delu neizvršene obveznosti.

(4) Odlok o zaseženju varščine v korist države po prejšnjih odstavkih ko tudi primeru § 144. odst. 5. izda pristojni naredbodavec, ki je pogodbo sklenil. Varščina pripade v takšnih primerih državi, ko postane odlok o njenem zaseženju pravnoveljavnen.

§ 174. (1) Naredbo za vrnitev varščine, če ni nastopil primer po § 173., izda pristojni naredbodavec v naredbi za izplačilo, a v primeru § 165. odst. 9. po poteku roka jamčevanja in po končnem prevzemu posla.

(2) Če se je moral dogovorjeni posel izvršiti v obrokih, se vrne položena varščina po likvidaciji celotnega posla.

§ 175. (1) Za razpravljanje o sporih med državo in sopogodbenuki so pristojna redna sodišča, če se nanaša spor na plačilo škode.

(2) Izvoljena in borzna razsodišča se ne morejo dogovoriti. To pa ne velja za posle, ki se sklenejo na borzi ter za posle, ki se sklenejo v tujini.

§ 176. Sopogodbenuku nosi vse državne in samoupravne davščine in takse, po zakonih, ki so veljali na dan vložitve ponudbe (§§ 133., 136. in 157.) oziroma na dan sklenitve pogodbe (§ 148.). Več plačane državne davščine in takse se obračunavajo v naredbi za izplačilo ter vrnejo sopogodbenuku na breme kredita, iz katerega se plačujejo izdatki za sam posel, če pa kredit v ta namen ne bi bil zadosten, se postopa po § 61. odst. 2. Več plačane samoupravne davščine in takse mora vrniti samoupravno telo, ki jih je pobralo, sopogodbenuku države.

Izključitev od drž. licitacij

§ 177. (1) Finančni minister more na predlog naredbodavca izključiti za eno ali tri leta od udeležbe v poslih z državo po določbah tega poglavja one sopogodbenuke, za katere se ugotovi:

1. da so iz neutemeljenih razlogov odstopili od izvršitve svojih obveznosti,

2. da so bili pri izvrševanju posla nesolidni,

3. da so na kateri koli način ovirali izvršitev posla ter s tem škodovali državi,

4. da so pri izvrševanju posla delali državnim oblastem težkoče ali neprilike z neutemeljenimi zahtevami in z neumestnim postopkom.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

5. da so večkrat in na težki način prekršili zakonite dolžnosti poslodavcev do svojih nameščenecv in delavcev,

6. da so ponujali ali jemali materialne koristi, da bi sodelovali na javnih licitacijah in

7. da so z dajanjem materialnih koristi vplivali ali skušali vplivati na državne nameščenice glede izdajanja odlokov o poslih, kateri so se jim odstopili.

(2) Če ugotovi okoliščine iz prejšnjega odstavka pomožni naredbodavec, jih mora prijaviti naredbodavcu v postopek.

(3) Proti odloku finančnega ministra o izključitvi po odst. 1. ni pritožbe na državni svet.

(4) Odlok o izključitvi se mora objaviti v »Službenih novinah« kr. Jugoslavije ter velja od dneva izdaje odloka.

§ 178. Če je sopogodbenuku oproščen kazni iz § 164. odst. 3. na podlagi neizvršena pogodbe od strani države, odgovarja organ, ki je povzročil neizvršitev pogodbe, za znesek kazni, ki bi se morala plačati. Pristojni naredbodavec odredi v odloku, ki ga izda po § 164. odst. 4. tudi plačilo kazni, za katero odgovarja organ, ki je povzročil neizvršitev pogodbe.

§ 179. Niti z eno pogodbo ali dogovorom se ne more pogoditi plačilo v tujem denarju brez predhodne soglasnosti finančnega ministra.

(Konec prih.)

Zunanja trgovina

Turške sladkorne tovarne so proizvele letos iz 550.444 ton sladkorne repe 88.669 ton sladkorja. Vsa potrošnja sladkorja v Turčiji je znašala lani 99.299 ton.

Bolgarska vlada je racionalna potrošnja masti in jedilnega olja. Oboje se more dobiti v bodoče le na karte.

Romunsko ministrstvo za načrtno gospodarstvo je odredilo, da se sme v 92 tekstilnih podjetjih izdelovati samo 11 standardiziranih tipov sukna.

Med Madžarsko in Chile je bila sklenjena pogodba o carine prostem uvozu chilskega solitra v Madžarsko.

Več pivovaren na Madžarskem je začelo zaradi znatno povečane potrošnje piva zopet obratovati.

Italijansko finančno ministrstvo je objavilo uredbo o posebnih davčnih olajšavah za one gospodarske panoge, ki so zlasti zadete od vojnih dogodkov. Te olajšave morejo znašati do 50% vseh posrednih in neposrednih davščin. Te olajšave veljajo zlasti za hotelirsko, avtomobilsko industrijo ter za ladijske in transportne firme.

Zavod za proučevanje gospodarskih vprašanj je bil ustanovljen v Pragi. Zavod bo dajal tudi strokovne nasvete gospodarskim ljudem in gospodarskim organom glede vna. trgovine.

Svevia je omejila potrošnjo pločevine.

Sovjetska vlada vodi sedaj trgovinska pogajanja s trgovinskimi delegacijami Danske, Belgije in Norveške. V Moskvi pa pričakujejo prihod še drugih trgovinskih delegacij.

V U. S. A. pričakujejo, da se bodo cene jeklu dvignile. Vlada je storila potrebne ukrepe, da se to zvišanje cen prepreči.

Svetovna proizvodnja zlata je narasla l. 1940. na 40,5 milijona unč, dočim je l. 1939. znašala le 38,7. l. 1938. pa 34,7 milijona unč. Vrednost l. 1940. pridobljenega zlata se ceni na 1.418 milijonov dolarjev.

Naročajte in širite „Trgovski list“!

Kdaj velja stari tečaj marke do 30. aprila

Devizna direkcija Narodne banke je izdala naslednjo okrožnico št. 27.

»V zvezi z okrožnico dd št. 22 z dne 18. marca se obveščajo pooblaščenim zavodim, da je s pristojnimi nemškimi oblastmi doseženo soglasje glede možnosti izkoriščanja starega tečaja marke za pred 25. septembrom 1940 sklenjene kupčije, in sicer v naslednjih primerih:

1. Na vsa izdana potrdila za izkoriščanje starega tečaja na podlagi pravilno in pravočasno predloženih prošelj, a za zneske s prej predvidenimi roki do 31. marca 1941 — izplačilo na podlagi starega tečaja se more izvesti tudi v naknadnem roku do 30. aprila 1941 vključno, če gre za primere, ko blago iz katerih kolj razlogov ni bilo uvoženo v našo državo.

2. Na isti način se podaljšuje rok za izkoriščanje starega tečaja do 30. aprila 1941 tudi na vsa izdana potrdila, pri katerih je plačilni rok predviden po 1. aprilu 1941, za katere primere pa je izdano pogodno potrdilo v smislu okrožnice dd št. 22.

3. Za vse uvoženo blago do 31. marca 1941, in sicer za primere, za katere so izdana dovoljenja za izkoriščanje starega tečaja ali gre za izvršeni uvoz v našo državo do 30. septembra 1940, se morajo izvršiti vsa plačila na podlagi starega tečaja najkasneje do 31. marca 1941, kakor je to že bilo objavljeno. Za te primere plačila na podlagi starega tečaja po 1. aprilu 1941 sploh ne prihajajo v poštev.

Maksimalna cena za modro galico

V zvezi z naredbo št. 1 ministrstva za oskrbo in prehrano, s katero je bila za modro galico določena najvišja dopustna cena 8'50 din za 1 kg franko vagon tovarna brez skupnega davka, je oddelek za kontrolo cen pri ministrstvu za oskrbo in prehrano predpisal naslednja obvezna navodila o prodajni ceni modre galice v trgovini na debelo in drobno:

V trgovini na debelo smejo trgovci prišteti k nabavni ceni: 1. dejanske stroške prevoza do svojega obrata; 2. občinsko trošarino in druge krajevne dajatve; če obrata ni v istem kraju, v katerem je obrat proizvajalca; 3. na tako dobljeni znesek se sme pribiti največ 17 par pri kg na račun lastnega kosmatega zaslužka.

V trgovini na drobno smejo trgovci dodati nakupni ceni: 1. dejanske stroške prevoza do svojega obrata; 2. občinsko trošarino in druge krajevne dajatve, če njihov obrat ni v istem kraju kakor obrat trgovca na debelo; 3. tako dobljenemu znesku si sme zaračunati kot svoj zaslužek največ 64 par za 1 kg.

Kdor bi prodajal modro galico po višji ceni, kakor določajo ta navodila, bo kaznovan po členu 7. uredbe o cenah. To navodilo stopi v veljavo tri dni potem, ko bo objavljeno v »Službenih novinah«.

Ista navodila je včeraj izdala tudi banska oblast v Zagrebu.

»Privredni prijatelj«, Zagreb

Prejeli smo 3. zvezek te praktične gospodarsko-pedagoške revije z zelo zanimivim čitvom. Zvezek objavlja okoli 50 člankov in praktičnih nasvetov ter navodil, ki so vsi upoštevanja vredni. »Privredni prijatelj« je potreben list za vsakogar. Pisan je v optimističnem duhu, ker pravilno sodi, da so brez optimizma nemogoči uspehi, zlasti pa ne v gospodarskem in poslovnem življenju. Zato se list posebno zavzema za takšne značilnosti, ki dajejo voljo do dela, ki pospešujejo pripravljenost

za življenjsko borbo in stremljenje za napredek. »Privredni pregled« zato tudi pobija vse, kar bi moglo škodovati zdravemu optimizmu. Posebno važni pa so njegovi praktični nasveti, ki so delo izkušenih poslovnih ljudi.

»Privredni pregled« je uvedel tudi posebno davčno rubriko, v kateri daje brezplačno davčne na-

svete. Nadalje je »Privredni pregled« uvedel to novost, da nagrada najbolj zanimive članke. List izdaja znani hrvatski gospodarski publicist Emen Nazor. »Privredni pregled« izhaja v Zagrebu enkrat mesečno. List velja 60 din za vse tete ter se naroča pri upravi lista, Zagreb, Palmotičeva ulica 10. Posamezni zvezki po 6 din.

Ne nasedajte hujškačem in lažnivim vestem

Čim večja je zun. politična napetost, tem bolj so delovni razni plačani in neplačani raznašalci vznemirjujočih vesti. Naravnost neverjetno je, kakšna povodenj alarmantnih vesti se je razširila zlasti zadnje dni. Posebno v Ljubljani je v soboto neka abotna vest povzročila mnogo razburjenja.

Zato je nad vse pravilno, če so začele domače radijske postaje in listi opozarjati ljudi, da ne nasedajo raznim hujškačkim vestem.

Stališče Jugoslavije je jasno na vse strani, da bolj biti ne more. Ne damo nič svojega, nočemo nič tujega. Hočemo živeti v miru in dobrih odnosih z vsemi, ki spoštujemo našo suverenost, neodvisnost in nedotakljivost drž. ozemlja.

Kakor je dejal kralj Peter v svojem proglasu: hočemo red na znotraj in mir na zunaj.

So pa tuje sile, ki jim to samo-

jugoslovansko stališče ni po volji in ki bi nas za vsako ceno hoteli zaplesti na eno ali drugo stran. Iz te želje se vodi večina alarmantnih vesti.

Tudi mnoge radijske vesti imajo prav isto tendenco. Zato je potrebno, da se naši ljudje tudi emancipirajo od tujih radijskih vesti, da sprejemajo kritično njih informacije, in ne nasedajo njih propagandi.

V današnjih časih je največja odlika zavednega patriota, da ohrani svoj mir, da more nemoteno opravljati svoj posel. Mirnost je prva odlika zavednega državljanca.

Tudi od tujih radijskih vesti se je treba do neke mere emancipirati. Zakaj bi se po nepotrebnem razburjali, ko pa je naša pot jasna, naša odločnost pa more dati tej poti tudi potrebni poudarek!

Cene za rezan les v Švici

Zveza industrijev v Ljubljani sporoča:

Direkcija za zunanjo trgovino je dostavila seznam cen, ki se v poslednjem času dosežejo za rezan les iglastega drevja, bukve in hrasta v Švici, kakor tudi seznam švicarskih uvoznikov in trgovcev z rezanim lesom. Cene, ki se plačujejo sedaj v Švici za rezan les, so naslednje:

1. Jelov in smrekov les. Normalno žagani gradbeni les:		
Zdravo blago brez napak. — Tolerira se 10% koniciteta.		
Kvaliteta tombante brez nagnitega in razbitega	80	82
Paralelno, ostrorobno blago, 3 do 6 m dolžine, širina od 18 cm navzgor, media 25 cm		
I. razred: čisto in pol-čisto blago, najmanj 80% obojestransko čisto brez grč. Pri ostalih 20% so dovoljene		

male zaraščene grče; od 15 mm navzgor	120	125
I. in II. razred: zdravo in belo blago brez izpadajočih grč, tolerirajo se majhne zaraščene grče; od 15—21 mm debeline	100	105
od 24 mm debeline naprej	95	100
II. in III. razred: od 15—21 mm debeline	80	85
od 24 mm debeline navzgor	80	82
III. razred: od 15—21 mm debeline	70	75
od 24 mm debeline navzgor	65	72
2. Bukov rezan gradbeni les, neparjen I., II.	120	130
3. Hrastovi bulsi od 40 cm premera navzgor	230	260

Kratke gospodarske vesti iz Jugoslavije

Sadja smo lani izvozili iz Slovenije 1285 vagonov, od tega 1216 vagonov jabolk (večinoma iz Štajerske), 23 vagonov malin iz Dolenjske, 10 vagonov češpelj (iz celjskega okraja) in 36 vagonov pomešanega sadja (iz Gorenjske).

Gospodarska Sloga poroča, da je bilo v banovini Hrvatski letos za 15% manj posejane ozimne ko lani. Najmanj je bilo posejano ravno v žitornih krajih, to je v Slavoniji in Posavini. »Jug. Kurir« predlaga zato, da izda vlada čim bolj energične ukrepe, da se vsa razpoložljiva plodna zemlja izkoristi.

Ker se manganova ruda ne more uvažati iz tujine, je nastala visoka konjunktura za našo domačo manganovo rudo. Ker pa ima ta ruda precej silicija, je iz nje proizvodnja feromangana zelo otežkočena in je zato tudi povpraševanje padlo. Sedaj so se odkrila pri Lazaropolju v galičinskem okraju nova ležišča manganove rude, ki je baje prikladna za predelavo v feromangan.

Borski rudniki so prešli iz francoske posesti v nemško. Rudnike je prevzel konzorcij družb »Preussag«, »Mansfeld« in »Jugomontan«, nemška družba, ki je bila lani ustanovljena v Beogradu s kapitalom 15 milijonov din. Vodja tega konzorcija je nemški gen. konzul v Beogradu v. Neuhausen

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je dobil od svoje matere Nj. Vel. kraljice Marije naslednjo brzojavko: »Naj Bog blagoslovi Tebe, mojega sina in kralja kakor tudi milo domovino! Tvoja mati Marija.«

Kr. namestniki so podali v trenutku, ko je Nj. Vel. kralj sklenil vzeti kraljevsko oblast v svoje roke, naslednjo ostavko: »Vaše Veličanstvo! Razumemo utemeljenost Vaših nagibov, da v teh težkih trenutkih za naš narod vzamete kr. oblast v svoje roke. Kraljevi namestniki vam dajejo svoja mesta na razpolago. — Pavle, s. r., dr. Stanković, s. r., dr. Perović, s. r. — 27. marca 1941. v Beogradu.«

Pod predsedstvom ministrskega predsednika armijskega generala Dušana Simovića je bila v soboto dopolne seje vlade, na kateri je bil sprejet predlog novega državnega proračuna, ki stopi 1. aprila v veljavo. Novi proračun je v skladu z novo uredbo o drž. računovodstvu sestavljen le za 9 mesecev, da se tako krije s koledarskim letom.

Jugoslovani iz Amerike so poslali veliko število pozdravnih brzojav kralju Petru II. Posebno prisrčno pozdravko so poslali Slovenci v Clevelandu.

Predsednik vlade je sprejel v soboto italijanskega poslanika Mammeliya, zun. minister pa nemškega poslanika v. Heerena.

O naši zun. politiki piše »Politik«, da je o njej že rekla svojo besedo vlada narodne sloge. Živeti hočemo z vsemi v miru, toda vedno pripravljene tudi na skrajne žrtve, če bi kdo hotel motiti naš mir. Naš narod želi ostati sam in svobodno po svojih pravih zastopnikih urejati odnose s sosedi. Nobenim tujim vplivom naš narod ne bo podlegel niti ne bo služil tujim interesom. Zato je zahteval močne ljudi, ki bodo mogli dostojno in odkrito tolmačiti to tradicionalno stališče našega naroda. Ta želja je bila 27. marca izpolnjena.

V soboto dopolne je daroval zagrebški nadškof dr. Stepinac v zagrebški katedrali Te Deum v proslavo prevzema kraljevske oblasti po kralju Petru II. Mojl je za dolgo in srečno življenje mladega kralja. Službe božje so se udeležili tudi ban dr. Subašić, župan Zagreba Starčević, vsi načelniki banknih oddelkov ter zastopniki vojaških, civilnih oblasti ter kulturnih organizacij.

Voditelj nemške narodne skupine dr. Sepp Janko ter šef politične organizacije nemške narodne skupine Franc Hamm sta obiskala bana dr. Kjurino in pomočnika bana Nagulića ter mu izjavila, da nemška narodna skupina v Jugoslaviji pozdravlja Nj. Vel. kralja Petra II., ko je stopil na prestol z iskreno lojalnostjo. Zagotovila sta, da je nemška narodna skupina zvesta kralju in kraljevskemu domu. Izjavo sta sprejela ban in pomočnik bana ter izjavila, da bosta sporočila izjavo na pristojnih mestih.

Vodja nemške narodne skupine dr. Sepp Janko je objavil v »Deutsches Volksblatt«, da so vse nemške krajevne skupine začasno ustavile vsako delovanje. Kdaj bo njih delovanje obnovljeno, bo objavljeno posebej. Okrožni voditelji morajo poskrbeti, da se bo ta naredba izvedla v vseh krajih. Izjava pravi nadalje: Mi smo bili vedno disciplinirani in smo opravljali svojo dolžnost. Tudi ob tej priliki bomo dokazali, da smo disciplinirani in da lahko opravljamo svojo dolžnost.

Za ministra dvora je imenovan prof. Radomir Krnjević. Dosedanji minister dvora Čolak-Antić je upokojen.

Za šefa Centralnega presbiroja pri predsedstvu vlade je imenovan novinar dr. Milorad Radovanović, ki je bil odstavljen kot šef informativnega odseka, ko je prevzel vlado dr. Milan Stojadinović. Za direktorja »Avale« je imenovan Gavro Velikić, ki je bil dosedaj dopisnik »Avale« v Moskvi. Za glavne urednika »Vremena« pa je bil imenovan Dojčilo Mitrović, dosedaj urednik »Vremena«.

Za novega šefa kabineta predsednika vlade je imenovan doktor Momčilo Sokić, solastnik »Pravde«. Drž. podtajnik Sumner Welles je sprejel jugoslovanskega, nato pa grškega poslanika. Z obema je imel le krajiš razgovor.

Zun. minister Saradžoglu je sprejel jugoslovanskega poslanika in imel z njim daljši razgovor. Treznostni teden se je začel včeraj v nedeljo v Sloveniji. Vsak se naj bi ta teden vzdržal opojnih pijač.

Iz Vatikana se poroča, da je papež Pij XII. zaposlen s pripravljanim formalnega mirovnega poziva, ki ga bo na Veliko noč po radiu sporočil vsem narodom. Papež upa, da bi mogel s svojim apelom preprečiti spomladanske ofenzive, ki se pripravljajo.

Bivša franc. min. predsednika Daladier in Reynaud sta bila izpuščena, ker je bila preiskava proti njima ustavljena. Če bi pa poskušala politično delovati, se bo postopanje proti njima obnovilo.

Rumunski ministrski svet se je sestel pod predsedstvom generala Antonesca ter razpravljaval o novem proračunu. Novi proračun je v primeri z lanskim zvišan od 35 na 44 milijard lejev. Izdatki za vojsko so zvišani od 16 na 28 milijard lejev.

Zakon o razlastitvi židovske nepremične lastnine je bil objavljen v Romuniji. Izvzeti so židi, ki so bili naturalizirani pred 15. avgustom 1916. in oni, ki so se odlikovali v vojni. Se nekatere druge izjeme so določene.

Iz Kaira se nadalje poroča, da je večja skupina angleških bombnikov napadla italijanske ladje v Jonskem morju ter da so bili zadeti dve križarki in en rušilec. Z ene od teh ladij se je začel dvigati gost dim.

Grško mornariško ministrstvo poroča, da je grška podmornica »Triton« v bližini albanskega obrežja v Jadranskem morju napadla dobro zavarovan sovražni konvoj in potopila 5451 tonsko prevozno ladjo tržaškega Lloyda »Carnio«, neki drug manjši parnik pa resno poškodovala.

Angleška podmornica »Parthia« je blizu Sicilije potopila 5000 tonsko italijansko prevozno ladjo ter 10.000 tonsko ladjo za prevoz petroleja.

Japonske čete so se izkrcale v provinci Kvantung, 160 km severno od Hongkonga.

Japonski vojaški vlak je v provinci Šanci naletel na mino, ki je ves vlak raztrgala na kose. Več sto japonskih vojakov je bilo ubitih. Tudi večje število višjih japonskih oficirjev je bilo ubitih.

Rezerve energetičnih virov v jugovzhodni Evropi

Nemški gospodarski listi objavljajo podatke o rezervah energetičnih virov v jugovzhodni Evropi v primeri s celotnimi evropskimi rezervami brez Sovjetske unije. Na prvem mestu je jugovzhodna Evropa glede teh rezerv v petrolejskih virih in zemeljskih plinih. Ležišča rjavega premoga se cenijo na 12% evropskih ležišč, vodne energije na 13%, črnega premoga pa na 1 odstotek. Jugoslavija je s svojim 4,7 milijona ton rjavega premoga na prvem, Rusija s 400 milijoni ton pa na drugem mestu glede proizvodnje črnega premoga v jugovzhodu Evrope. Največje vodne rezerve ima Romunija (3,98 milijona HP), največje rezerve lesa pa Jugoslavija.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

SIP OPER
ITALIJANSKI
UROGAT

Najmanjši odjem kg 25, v zabojih netto, v zrnih ali mleto.

Odobr. Min. Nar. zdr. pod št. 5556 ter od Ban. upr. pod št. 4846/1 VI od 11./II. 1941.

SKLADIŠČA ZA JUGOSLAVIJO!
»IZVOZ — UVOZ«
HRIBERŠEK ANTON
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 17
TELEFON ŠT. 41-75
Skladišča: Komenskega 30
TELEFON ŠT. 23-02